

Karta pracy przed sprawdzianem cz 3

5 Pasożytnictwo

animacje
dobrowiezenia.pl
Kod: BBUFFM

Cele lekcji: Poznasz rodzaje pasożytów. Wymienisz przykłady przystosowań pasożytów do prowadzonego przez nie trybu życia. Omówisz wpływ pasożytów na inne organizmy.

Na dobry początek

- 1 Poniżej zamieszczono wypowiedzi uczniów dotyczące jednego z pasożytów poznanych przez nich na lekcji biologii.

Marta

To pasożyt zewnętrzny, który ma szczęki zaopatrzone w liczne ząbki.

To zwierzę odżywia się krwią kręgowców, którą gromadzi w uchyłkach jelita.

Patryk

Ania

Wytwarza on substancję, dzięki której krew nie krzepnie.

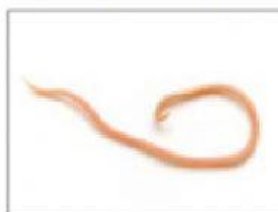
Charakterystyczne dla tego przedstawiciela pierścienic są dwie przyssawki. Znajdują się one na przedniej i tylnej części ciała.

Karol

Podkreśl nazwę pasożyta, o którym mówili uczniowie.

tasiemiec uzbrojony, pijawka lekarska, glista ludzka, wesz głowowa, kleszcz pospolity, komar widliszek, łuskiewnik różowy

- 2 Na fotografiach przedstawiono cztery gatunki pasożytów (A–D).

A. Glista ludzka

B. Pchła psia

C. Łuskiewnik różowy

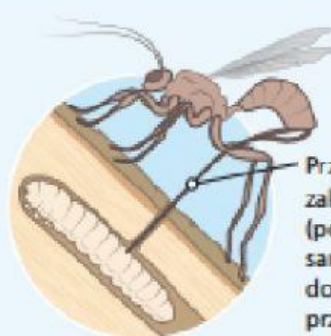
D. Tasiemiec uzbrojony

Uzupełnij tabelę. Wpisz litery A–D w odpowiednie miejsca. Uwaga: gatunki mogą się powtarzać.

Opis	Pasożyty
Pasożyty wewnętrzne.	
Pasożyty zwierzęce.	
Pasożyty pobierające pokarm całą powierzchnią ciała.	
Pasożyty zwierzęce, które mogą przebić skórę żywiciela.	
Pasożyty, które odżywiają się przez ssawki.	

Czy pasożyty mogą być wykorzystywane przez człowieka?

Jednokulturowe uprawy roślin użytkowych są miejscem, gdzie masowo rozwijają się owady uważane przez człowieka za szkodniki. Do ich zwalczania stosuje się najczęściej środki chemiczne, które są szkodliwe dla środowiska i zdrowia człowieka. Inną możliwością jest biologiczna walka ze szkodnikami. Wykorzystuje się w niej drapieżniki owadów lub ich pasożyty, takie jak kruszynki i gąsieniczniki.

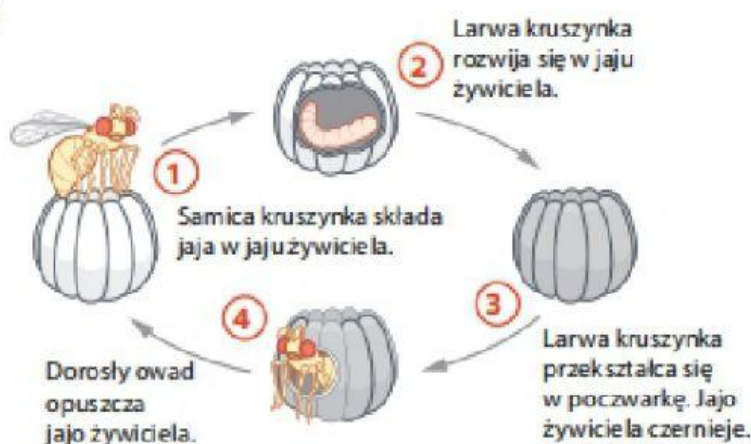

Przypominające igłę zakończenie odwłoka (pokładelko) pozwala samicy na przekucie się do ciała gąsienicy nawet przez warstwę kory.

Samica gąsienicznika składa jaja do wnętrza ciała larwy owada uważanego za szkodnika lasów.

Cykl rozwojowy kruszynka

Kruszynka jest pasożytem o niewielkich rozmiarach (ok. 1 mm długości). Atakuje jaja wielu gatunków owadów uważanych za szkodniki upraw. Z tego względu jest wykorzystywany na przykład w ochronie biologicznej upraw kukurydzy.

Rozwiąż zadania na podstawie informacji

- 3 Podaj, w jaki sposób gąsienicznik jest przystosowany do pasożytniczego trybu życia.
- 4 Wyjaśnij, dlaczego stosowanie pasożytów niszczących jaja i larwy szkodników daje większy efekt niż stosowanie drapieżników likwidujących postacie dorosłe.
- 5 Oceń prawdziwość stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	Stosowanie pasożytów w walce ze szkodnikami pozwala na zmniejszenie zużycia chemicznych środków ochrony roślin.	P	F
2.	Kruszynki i gąsieniczniki doprowadzają do śmierci dorosłych form szkodników.	P	F
3.	W rozwoju kruszynki występuje wielu żywicieli pośrednich.	P	F

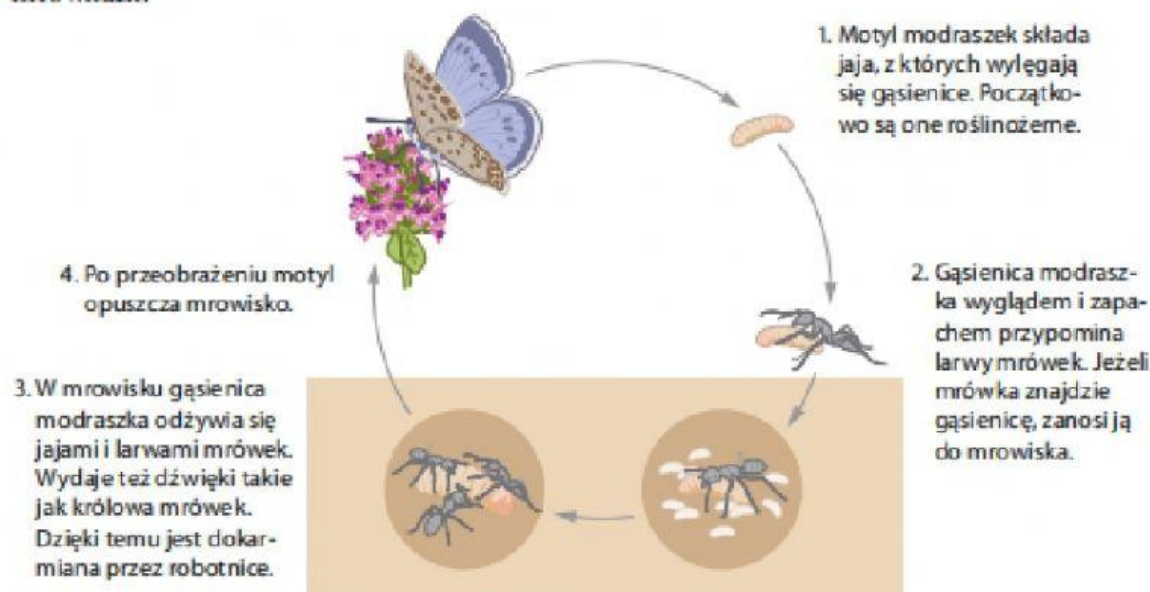
- 6 Kukułka jest pasożytem lęgowym, który podrzuca jaja do gniazd innych ptaków.

1		2	
Jaja kukułki (oznaczone strzałkami) w gniazdach innych gatunków ptaków.		Kukułka i drapieżny krogulec, który poluje na gatunki ptaków wykorzystywane przez kukułkę.	
			
Gniazdo trzcinniczka	Gniazdo łozówki	Kukułka	Krogulec

Na zdjęciach przedstawiono przystosowania kukułki do pasożytniczego trybu życia.
Wymień te cechy i określ ich znaczenie.

- _____
- _____

- 7 Schemat przedstawia cykl rozwojowy motyla modraszka, którego gąsienica pasożytuje na mrówkach.

Podaj dwa przystosowania do pasożytniczego trybu życia, które wykształciły gąsienice modraszka.

- _____
- _____

- 8 Krzyżak ogrodowy (fot. A) i kleszcz pospolity (fot. B) należą do pajęczaków. Mają podobną budowę, ale prowadzą zupełnie inny tryb życia.

A. Pająk krzyżak żywi się setkami zwierząt różnych gatunków, które z reguły są mniejsze od niego. Ofiary łowi za pomocą specjalnych pułapek (pajęczyn). Następnie zabija je jadem i wysysa z nich wnętrzności.

B. Kleszcz wykorzystuje kilku żywicieli, na których pasożytuje przez jakiś czas. Swoje ofiary wyczuwa za pomocą specjalnych narządów zmysłów. Ma aparat gębowy, który umożliwia mu przyczepienie się do skóry żywiciela i wysysanie krwi.

- a) Podaj nazwy sposobów odżywiania się krzyżaka i kleszcza.

krzyżak ogrodowy: _____ kleszcz pospolity: _____

- b) Podaj dwie różnice w sposobach odżywiania się pajęczaków przedstawionych na fotografiach.

1. _____

2. _____

- c) Uzupełnij tabelę. Wpisz po dwa przykłady przystosowań krzyżaka i kleszcza do ich trybów życia.

Ip.	Krzyżak ogrodowy	Kleszcz pospolity
1.		
2.		

Zapamiętaj!

- Pasożytnictwo jest zależnością, w której pasożyt żyje kosztem drugiego osobnika zwanego żywicielem.
- Pasożyty zewnętrzne (np. kleszcz pospolity, pchła psia) żyją na powierzchni ciała żywicieli, a pasożyty wewnętrzne (glista ludzka, tasieniec uzbrojony) – wewnątrz ich ciał.
- Przystosowania pasożytów do prowadzonego przez nie trybu życia to m.in.: narządy czepne, zanik niektórych narządów, wchłanianie pokarmu całą powierzchnią ciała, wytwarzanie dużej liczby jaj.
- Pasożyty mogą powodować groźne choroby (np. tasiemczycę, glistnicę, świerzby). Niektóre pasożyty mogą także przenosić bardzo niebezpieczne choroby (np. boreliozę i kleszczowe zapalenie opon mózgowych).